

Pārejas periods īpašajam autoratlīdzības nodokļu režīmam turpināsies 2/47/23

Konsultants nodokļu konsultāciju nodaļā,
PwC Latvija
Aleksandrs Afanasjevs

Vecākā konsultante nodokļu konsultāciju
nodaļā, PwC Latvija
Madara Hmeļevska

Rudens mēneši ir bijuši ražīgi nodokļu izmaiņu jomā. Dažos nodokļu aspektos, tostarp uz laiku ieviestajos, izmaiņu varētu arī nebūt. Starp Finanšu ministrijas rosinātajiem grozījumiem likumā "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" (IIN) ir atrodams priekšlikums pagarināt pašreizējo īpašo nodokļu režīmu tiem autoratlīdzības saņēmējiem, kuri nav reģistrējušies kā saimnieciskās darbības veicēji. Šajā rakstā – par plānoto pārejas perioda autoratlīdzības režīma pagarināšanu un tās sekām režīma izmantotājiem.

Kārtējais pagarinājums un vēl viens gads

Šā gada 17. oktobra sēdē Ministru kabinets atbalstīja un 27. oktobrī virzīja uz Saeimu IIN likuma grozījumu projektu, kas iekļauts arī likumprojekta "Par valsts budžetu 2024. gadam un budžeta ietvaru 2024., 2025. un 2026. gadam" paketē. Viens no plānotajiem IIN likuma grozījumiem paredz mainīt tā pārejas noteikumu 170. punktu, pagarinot īpašo autoratlīdzības režīmu uz vēl vienu gadu – līdz 2024. gada 31. decembrim.

Lai gan līdz šim bija plānots īpašo režīmu piemērot tikai līdz šā gada 31. decembrim, Ministru kabinets likumprojektā ir norādījis uz pamatotu nepieciešamību to kārtējo reizi pagarināt līdz nākamā gada beigām. Galvenais iemesls ir grūtības izmantot saimnieciskās darbības ieņēmumu kontus, kuri būtu jālieto līdzšinējiem autoratlīdzības saņēmējiem pēc statusa maiņas, t.i., pēc reģistrācijas mikrouzņēmumu nodokļa (MUN) maksātāju statusā. Sarežģījumi esot saistīti ar divu MUN likmju piemērošanu, kas Ministru kabineta skatījumā apgrūtina saimnieciskās darbības ieņēmumu konta izmantošanu.

Likumprojektā ir iekļauta atsauce arī uz plānotajām MUN likuma izmaiņām, kas paredz ieviest vienotu nodokļa likmi 25% apmērā. Pārejas periods jāpagarina, lai īpašā režīma izmantotāji varētu pārliecināties, ka ar vienotu MUN likmi saimnieciskās darbības ieņēmumu konta lietojums kļūs ērtāks. Tātad īpašais režīms turpinās darboties visu 2024. gadu, saglabājot līdzšinējo nodokļa aprēķināšanas un piemērošanas kārtību. Vienlaikus jāatzīmē, ka autoratlīdzības saņēmējiem ir iespēja reģistrēties arī saimnieciskās darbības veicēja statusā, kaut arī VID ir aktīvi aicinājis pārejas perioda ietvaros kā alternatīvu līdzšinējam režīmam izmantot MUN režīmu.

Īpašā režīma piemērošanas kārtība

Plānots, ka 2024. gadā tāpat kā līdz šim autoratlīdzības saņēmējiem būs iespēja maksāt IIN no autoratlīdzības, neregistrējoties kā saimnieciskās darbības veicējiem. Atbilstoši šai kārtībai autoratlīdzības izmaksātājs, kas vienlaikus nav kolektīvā pārvaldījuma organizācija, ietur IIN no autoratlīdzības ienākuma un iemaksā to vienotajā nodokļu kontā līdz ienākuma izmaksas mēnesim sekojošā mēneša 23. datumam. Autoratlīdzības ieņēmumiem līdz 25 000 eiro šobrīd piemēro 25% likmi, ieņēmumiem virs 25 000 eiro – 40%, bet nākotnē plānots piemērot tikai vienu likmi – 25%. Ieturētos nodokļa ieņēmumus sadala divās daļās – 20% IIN, 80% – VSAOI. Jāņem vērā, ka īpašā režīma izmantotājiem nav tiesību piemērot attaisnotos izdevumus, autoratlīdzības izdevumu normas, diferencēto neapliekamo minimumu un citus IIN likumā paredzētos atvieglojumus.

Šobrīd grozījumu projekts ir nodots izskatīšanai Saeimas Budžeta un finanšu komisijai. Saskaņā ar likumprojektu grozījumi stāsies spēkā 2024. gada 1. janvārī.